

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

§. VI. An probent, & quam sidem faciant Instrumenta, seu scripturæ
privatæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

§. V.

Quam vim probandi habeant exempla desumpta, seu extracta ex originali instrumento

Regulatiter tales copiae sine originali non probant. *c. Si scripturam 1. h. t.* Potest tamen si auctoritate Iudicis ordinarii vel delegati ex justa causa ad petitionem partium à publica persona, & citatis illis, quorum interest, ex originali transcriptum est (vulgò Vidimus dictum) eandem vim probandi habere, quam habet originale *c. Si instrumenta 16. h. t.* Si tamen testetur transcribens Notarius, quòd originale nullà sui parte fuerit vitiatum; neque tamen semper auctoritas Iudicis intervenire debet in tali exemptione instrumentorum, prout fit in casu, quo ex utriusque partis consensu & rogatu Notarius tale exemplum conficit; vel si ab eodem Notario sit exemplatum, qui originale conficere iussus fuerat; vel quando propter antiquitatem exemplum, plenè fides adhiberetur, etiamsi non constet, quòd supra dicta requisita in eo observata sint, vel denique si inter acta iudicii & processus descriptum ex originali apud Iudicem reperitur, secundum integrum illius tenorem productum, & collatum à Notario, &c.

§. VI.

An probent, & quam fidem faciant instrumenta, seu scriptura privata?

Scriptura privata, quae manu propria quidem scribentis scripta, vel subscripta est, nullà tamen testium subscriptione, sigillo, aut alio adminiculo est munita, nihil probat. *L. Instrumenta 5.*

Cod. De probat. Cùm non sint authenticae tales scripturae: imò nec ex scriptura, quae testium subscriptione munita, in iudicio exhibita, si testes in illa scriptura decesserint, probant aliquid, nisi trans publicè à Notario v. g. confecta sint, aut authenticum sigillum habeant, per quod probari possit, prout rescribit *Alexand. 3. in c. Scripta 2. h. t.* & si syngrapham talem vel apocham neget aliquis à se scriptam, vel subscriptam, nihil probat contra illum, nisi aliunde probetur ob scriptam, vel subscriptam fuisse. Si vero agnoscat scripturam talem aliquis à se scriptam, vel subscriptam, non probat quidem in favorem scribentis, sive scribente, neque in alterius cupidum praedictum, ob periculum fidei, quòd subesse potest contra ipsum scribentem, si causa debendi v. g. expressa in illa sit, plenè probat, quia propriae confessioni quis acquiescere debet, non autem si causa debendi non sit expressa, uti colligitur ex *L. Scripturas 11. Cod. Qui potioris in pag. 10.* Quòd idem de cautione, sive promissione censendum est, nullam scilicet obligationem, aut actionem producat, si causa expressa non sit, ob quam promissio talis facta est *c. Si cautio 14. h. t.* Cùm obligatio non oriatur, nisi ex causa, qui si expressus non sit, ut illius habeatur confessio, nec probari potest, non valet quidquam talis cautio in praedictum alicujus, cùm per errorem facta creditur talis promissio, nisi in donatione a divite pauperi facta, vel ob praecedentia merita v. g. praesumi possit donatio facta causà etiam non expressà; vel facta fuerit promissio talis loco pio, ob favorem

§. VII.

An, & qualiter probent scripturæ privata in specie?

plæ causæ, &c. vel confessio merè liberatoria esset, facta ab eo, qui remittere debitum potest; vel confiteatur aliquis, rem talem suam non esse, aut sit geminata confessio, vel conditionata, vel facta fuerit in ultima voluntate, &c. in quibus, uti & pluribus aliis casibus nulla requiritur expressio causæ ad valorem promissionis, donationis, aut confessionis factæ, &c.

Quod si tamen testes producti detentore scripturæ privatæ, sive de contentis in ea deponant, duo sufficiunt ad plenam probationem, etiam non subscripti. Si verò deponant non de contentis in scriptura, sed præcisè de facta ab his partibus scriptura, aut facta subscriptione, tres testes esse debent (ad cavendum melius omnem errorem) sive masculi illi sint, sive feminæ, &c. ut probent aliquid, testentur, quòd ipsis præsentibus, ac videntibus scriptura hæc à partibus scripta, vel subscripta fuerit, nisi fortassis ex authenticis scripturis aliis hæc appareat cum illis ab eodem scriptis comparata, similitudinem habere. aut ipsæ partes à se scriptam, aut subscriptam talem scripturam recognoscant, & fateantur, quibus in casibus in priore quidem semiplena fides ex comparatione tali habetur, in posteriore verò, plena fides tribuitur taliter confessis contra scribentem; quamvis aliqui probabilis velint, non omnem, qualem scilicet fidem comparatio talis, vel confessio talis faciant, prudenti iudicis arbitrio, spectatis circumstantiis relinquendum.

❖(o)❖

PRIVATÆ scripturæ tres sunt species, Apocha, vel Antapocha, Rationes, sive Liber rationum, & Epistola. Apocha, sive ut vulgò appellatur Quietancia, Quittung / quæ creditor fatetur, sibi solutum à debitore debitum; & Antapocha, sive scriptura, quæ debitor fatetur, tantum censum v. g. se solvisse, quantum debebat; quæ creditori à debitore datur, sicut illa debitori datur à creditore contra scribentem, aut subscribentem confessum plenè probat, aliis tamen præjudicium nullum facit, ut dictum, ad cavendas multas fraudes; si autem pars neget, se scripsisse, aut consensisse in scriptam ab alio per comparationem literarum, aut testium præsentium depositionem, juxta dicta, fides probari, & decidi debet, quæ literarum comparatio, aut testium depositio, in eo etiam casu requiritur, quo testes non autem partes, scripturæ tali subscriperunt, nisi scriptura talis ex publico Archivo, vel ex Cancellaria producta fuisset, quo in casu sine aliis adminiculis plena fides tali scripturæ haberetur.

Liber rationum, seu rationes privatæ regulariter non probant plenè pro scribente sine aliis adminiculis, seu præsumptionibus, quia aliàs quilibet sibi probationem parere posset, scribendo debitorem in his rationibus, quem voluerit, contra scribentem tamen regulariter probat, quia confessio est à parte producente facta, & ab altera parte jam præsentem approbata. Pro tertio tamen, aut contra tertium ordinariè nihil probat,

T t 3 nisi